

www.transvalproject.eu

FAKTŲ SUVESTINĖ APIE ŠALĮ LIETUVA

D2.1 Sistemos apžvalgos ataskaita

Šalies faktų suvestinė:	Lietuva
Konceptualūs požiūriai ir konkreti nacionalinė ir (arba) regioninė politika, skatinanti perkeltines kompetencijas kompetencijų pripažinimo procesuose:	
Lietuva	<p>Nors iki šiol Lietuvoje dar nėra oficialios politikos dėl perkeltinių kompetencijų patvirtinimo (liet. Perkeliamosios kompetencijos, perkeliemieji gebėjimai), tačiau yra ES finansuojamos iniciatyvos:</p> <ul style="list-style-type: none"> - mokymosi visą gyvenimą projektas "ATS2020" (daugiausia vidurinių mokyklų ir gimnazijų sektoriuje), kurio tikslas - prisidėti prie švietimo politikos formavimo: Moksleivių perkeliamųjų gebėjimų vertinimas (2020 m.): http://www.ats2020.eu/images/promotion/ATS_brosura_A4_lit_print.pdf ; projekto nuoroda: www.ats2020.eu - "Erasmus+" strateginės partnerystės projektas „Probleminis mokymasis rengiant veterinarijos slaugytojus“ (2014 m.), kuriame planuojama patvirtinti veterinarijos slaugos studentų perkeliamąsias kompetencijas (Nr.2014-1-LT01-KA202-000541) : https://www.viko.lt/vilniaus-kolegijos-agrotechnologiju-fakultetas-diegia-didaktines-inovacijas-veterinarijos-studiju-programoje/ <p>Konceptualūs požiūriai aptariami keliose publikacijose, pvz:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Valūnaitė-Oleškevičienė G., Transversaliųjų gebėjimų ugdymas universitetinėse studijose: (2019) Vytauto Didžiojo universitetas https://www.vdu.lt/cris/bitstream/20.500.12259/103316/1/ISSN2351-6011_2019_V_51_N_1.PG_61-74.pdf - LKS ir EKS sąsajos. Ataskaita (2011). https://www.kpmc.lt/kpmc/wp-content/uploads/2015/11/LKA_tyrimas_LT.pdf <p>Kai kurios švietimo institucijos perkeliamų kompetencijų ugdymą mini kaip savo studijų programų tobulinimo strategijos prioritetą. Tačiau ypač perkeliamųjų kompetencijų pripažinimo proceso neplanuojama.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Taikomųjų mokslų universitetas (SMK). Studijų procesų tobulinimo strategija: https://www.smk.lt/file/manual/Dokumentai/SMK_Strategija_LT_46psl.pdf

Perkeliamų kompetencijų pripažinimo naudotojai (teikėjai ir naudos gavėjai) ir naudojimo būdai (tikslai)	
Kokio tipo organizacijos siūlo perkeliamų kompetencijų pripažinimą ir kokiais orientavimo ir patvirtinimo procesų etapais?	<p>Išanalizavus perkeliamų kompetencijų įsivertinimo praktiką Lietuvoje, matyti, kad daugiausia iniciatyvų kyla iš vidurinių mokyklų. Daugeliu atvejų tai yra ES finansuojami projektai, kuriuose kalbama ir apie bendrųjų kompetencijų ugdymą, ir apie jų vertinimą.</p> <p>Valstybinių (išskyrus aukštąsias mokyklas) ir savivaldybių mokyklų vadovų, jų pavaduotojų ugdymui, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų atestacijos nuostatuose (2014 m.) numatytas kriterijų, kaip vertinamos ir įsivertinamos perkeliamos kompetencijos pretendentams tapti valstybinių mokyklų vadovais. Išvardytos tik dvi bendrųjų kompetencijų sritys: bendravimo ir informacinių technologijų. Nuostatuose nurodyta, kad perkeliamos kompetencijos turi būti pripažintos vieną kartą gyvenime. Reguliarių periodinių atestacijų metu būdavo vertinamos vadybinės ir dalykinės kompetencijos: http://www.nmva.smm.lt/wp-content/uploads/2016/09/1-2_priedai.pdf. 2018 m. pasikeitus Profesinio mokymo įstatymui šis reglamentas buvo panaikintas.</p>

	<p>Universitetai, taikomųjų mokslų aukštosios mokyklos, taip pat profesinio mokymo mokyklos siūlo kompetencijų pripažinimą procedūrą sektorinėms kompetencijoms, įgytoms neformaliojo ir savaiminio būdu, taip pat darbo praktikos metu, įvertinti. Kompetencijų pripažinimo procedūros aprašytos kiekvienos institucijos įsakymuose. Tačiau kompetencijų pripažinimas, skirtas perkeliams gebėjimams, nėra įtrauktas.</p> <p>Universitetai ir taikomųjų mokslų aukštosios mokyklos pateikia savo peržiūrėtus strateginius plėtros planus pagal išorės ekspertų rekomendacijas. Daugumoje planų numatyta stiprinti perkeliamų kompetencijų ugdymą studijų programose. Tačiau kol kas neplanuojama šių kompetencijų formaliai pripažinti.</p>
<p>Ar specialistai gali naudotis mokymais ir gairėmis, kaip naudotis priemonėmis, kurios apibrėžia perkeliamas kompetencijas?</p>	<p>Kalbant ne tiesiogiai apie perkeliamų kompetencijų pripažinimą, bet apie kompetencijų pripažinimą apskritai, praktikai gauna konsultacijas, paaiškinimus apie mokymosi rezultatus, mokymosi pasiekimus, vertinimo metodus ir priemones, taip pat apie visus pasirengimo etapus.</p>
<p>Kaip darbdaviai, kaip suinteresuotieji subjektai ir naudotojai, įtraukiami į perkeliamų kompetencijų patvirtinimą (pvz., padedant apibrėžti atitinkamas perkeliamas kompetencijas).</p>	<p>Kol kas nepavyko rasti jokios darbo praktikos, susijusios su perkeliamų įgūdžių patvirtinimu, įtraukiant darbdavius. Tačiau toliau minėtame ESF projekte Master-PRO numatyta, kad neformaliu ir savišvietos būdu įgytų kompetencijų pripažinimas bus vykdomas įmonėse, kurį vykdys darbdavių asocijuotos struktūros, ten planuojama patvirtinti ir perkeliamas kompetencijas.</p>
<p>Kaip švietėjai ir (arba) instruktoriai, kaip suinteresuotosios šalys, dalyvauja tvirtinant perkeliamas kompetencijas, pvz., padeda apibrėžti atitinkamas perkeliamas kompetencijas arba padeda besimokantiems s ugdyti šias kompetencijas).</p>	<p>Tos švietimo įstaigos, kurios įgyvendina neformaliu ir savišvietos būdu įgytų kompetencijų pripažinimą, įtraukia pedagogus į konsultavimo procesą.</p>

Bendras informuotumas: Ar yra nacionalinių kampanijų, skirtų neformaliu ir savišvietos būdu įgytų kompetencijų pripažinimo paslaugoms populiarinti? Kaip ir kur žmonės gali rasti informacijos apie šią paslaugą?	<p>Lietuvoje trūksta nacionalinių kampanijų, kurios populiarintų neformaliu ir savišvietos būdu įgytų kompetencijų pripažinimo paslaugas plačiai visuomenei. Bedarbiai gali rasti informacijos ir gauti finansavimą Užimtumo tarnyboje, tačiau platesniam gyventojų ratui konkreti informacija neteikiama. Kandidatai informaciją gali rasti tik neformaliu ir savišvietos būdu įgytų kompetencijų pripažinimo paslaugų teikėjų interneto svetainėse. Tačiau yra nemažai įvairių iniciatyvų universitetuose, taikomųjų mokslų universitetuose, profesinio rengimo mokyklose. Informacija teikiama tiems, kurie atvyksta su darbo patirtimi ir prašo pripažinti ankstesnio mokymosi pasiekimus.</p> <p>Tyrimo ataskaitoje paaiškinama kompetencijų, taip pat perkeliamų kompetencijų samprata ir teoriniai pagrindai: https://www.vdu.lt/cris/bitstream/20.500.12259/116524/1/viktorija_raudoniute_md.pdf</p>
--	---

Kokybės užtikrinimas	
Ar įdiegtos kokybės užtikrinimo priemonės, orientuotos į neformaliu ir savišvietos būdu įgytų kompetencijų pripažinimo procesą (ir padedančios įgyvendinti atitinkamas nacionalines strategijas)? Ar už kokybės užtikrinimą atsakinga konkreti organizacija?	<p>Lietuvoje nėra visos šalies mastu veikiančios neformaliojo švietimo ir mokymo kokybės užtikrinimo ir stebėsenos sistemos, o tai gali riboti Vyriausybės gebėjimą maksimaliai padidinti savo investicijų poveikį ir trukdyti pripažinti neformaliojo būdu įgytus įgūdžius. 2015 m. atlikus nacionalinį auditą nustatyta, kad mokinių neformaliojo švietimo kokybė nėra pakankama. Pavyzdžiui, savivaldybės nevykdė išorinio veiklos vertinimo, o kai kurios vykdė nekokybiškas neformaliojo švietimo programas (dėl konkrečių nacionalinių kokybės standartų nebuvimo ir (arba) nepakankamų išteklių).</p> <p>Per pastaruosius kelerius metus Lietuva žengė svarbius žingsnius kurdama nacionalinę neformaliu ir savišvietos būdu įgytų kompetencijų pripažinimo sistemą, tačiau procesų kokybė tarp teikėjų vis dar nevienoda. (EBPO įgūdžių strategija "Lietuva: įvertinimas ir rekomendacijos 2021 m.")</p>